

Edmond Privat : *Interpopola Konduto*, 2-a parto

Animo nacia, La Gento

Claude Gacond, 374-a radioprelego, 1970.12.09 & 12

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

La pasintan semajnon ni komencis legi al vi erojn el la bedaŭrinde elĉerpita verko de Edmond Privat **Interpopola Konduto**. Ni vidis, ke por malkovri la kaŭzojn de la koliziado de la patriotismoj, ne nur estas necese scii, kion la homoj manĝas, kion ili gajnas. Oni devas ankaŭ esplori, kion ili kredas. Tiam oni malkovras, ke la ĉefa kredo en la nuna mondo estas naciismo.

A.- *Tiu kredo rigardas la ŝtaton kvazaŭ korpon kaj la patrujon kvazaŭ animon*, konstatas Edmond Privat.

Cl.- Ni legos al vi hodiaŭ erojn el ĉapitro de la libro **Interpopola Konduto**, kiun Edmond Privat titoligis **Animo Nacia** :

A.- Ni citas : *Nacian konscion oni kulturas en lernejo, en preĝejo, en la hejmo, en gazetaro, en armeo. Per ĝi la homo super si mem altiĝas. Per ĝi li partoprenas en estaĵo multobla kaj dia.*

Cl.- Edmond Privat daŭrigas : *Naskiĝa tero fariĝas templo, gepatra lingvo kvazaŭ komunio, nacia flago kvazaŭ sanktaĵo, ŝtata himno kvazaŭ preĝo kaj milito jam ofero sur altaro.*

A.- *Tiuj profundaj emocioj kortuŝas eĉ la plej skeptitajn.* [...]

Cl.- *En aneksita lando, la patrujo estas spirito. Por kompreni tion, necesas vidi popolon suferanta.*

A.- *Gardas polico. Kurtenojn oni fermas. Kvazaŭ sanktaĵon oni kisas flagon malpermesatan. Lingvo fariĝas simbolo.*

Cl.- *Sub caro en 1861 l' amaso senarma de Varsovianoj ekkantis la polan himnon por esti buĉata. En Galicio, la rutenoj sin ĵetis antaŭ vagonaron por havigi surskribaĵon en ukraina lingvo.*

A.- Fino de la citaĵo. Edmond Privat poste ekzamenas, kio okazas, kiam patrujo havas korpon. Ni citas:

Cl.- *Kiam ĝi havas la korpon, tiam ĝi ekvivas kiel ŝtato. Nova ekzistanta inter la popoloj, ĝi havas emojn, bezonojn, deziron preni kaj posedi. Tute same kreskas vivo besta aŭ infana. Ekzisto fizika turnas sin al intereso, kapto kaj konservo, envio kaj defendo. La korpo batalas por vivo.*

A.- *Kaj animo sekvas. En tiu batalo aperas la reagoj de l' menso, konataj en ĉiu ekzisto individua : ambicio, ĵaluzo, timo, memadmiro. Ili kuniras kun la volo vivi.*

Cl.- *Animo de nacio formiĝas el ties sentoj kaj rememoroj, antaŭ ĉio la defendo.*

A.- *Plej forte dum milito regas la sento nacia. Eĉ la miraklon de l' sankta unueco ĝi ebligas.*

Cl.- *Tio estas paco inter partioj.*

A.- *Dum paco l' animo kolektiva estas malpli streĉita.*

Cl.- En noto Edmond Privat aldonas : *Escepte dum revolucioj.*

A.- *Sed [tiu animo] konservas la postsignon de la krizoj, dum kiuj ĝi vibras. Ĉu patrujo kontraŭ ceteraj montriĝas egoista, fanfara, maljusta aŭ ignorema, pri tio ne tro zorgas tiuj, kiuj ĝin amas. Eterne ĝi defendas sin kaj sur la okuloj ili havas blindotukon.*

Edmond Privat : *Interpopola Konduto*, 2-a parto

Animo nacia, La Gento

Claude Gacond, 374-a radioprelego, 1970.12.09 & 12

Cl.- En noto Edmond Privat aldonas : *Ricevitaj suferigoj enskribiĝas profunde en la kolektivon animon kaj poste ree elŝprucas en perfortaj manifestiĝoj. La venĝo celas kompreneble tiun, kiu suferigis, sed la senkonscia revenĝo trafas iun ajn, kiu survoje troviĝas. [...]*

A.- Edmond Privat finas tiun ĉapitron pri la **Animo Nacia** per demando :

Cl.- *Kion faras la homoj el sia dio nacia ? Valoras iom pripensi tion. Unue observu :*

A.- En la dua ĉapitro, kies titolo estas **La Gento** komenciĝas tiu observado. Jen eroj el tiu ĉapitro :

Cl.- *Eĉ gentoj primitivaj instruas al infanoj regulojn de konduto faciligantaj al homoj la vivadon en socio. Multnombraj ekzistas ekzemploj de moralo altnivela ĉe popoloj indiĝenaj. [...]*

A.- *Sed tiu moraleco kompreneble rilatas nur al la interno de la gento. Vi konas eble la respondon de l' afrika ĉefo, demandita, ĉu li punas kiel krimon la forrabon de alies edzino :*

Cl.- *Certe, li diris, tiel estas se iu forŝtelas edzinon de mia gento, ĝi estas krima. Sed, se mi kaptas edzinon de alia gento, ĝi ne estas krima.*

A.- Kaj Edmond Privat aldonas : *Pri naciaj aferoj la modernaj civilizitaj popoloj ankoraŭ staras sur tiu nivelo. Rigardu pri spionado kiel ekzemplo. Ĉu ĝi estas krimo ? Sendube, se iu venas el ekstero por promenadi ĉirkaŭ niaj armilejoj kaj fotografi, ĝi estas hontiga. Sed, se ni sendas iun fari tion ĉe l' najbaro, ĝi estas heroo, kaj la kuraĝulo sukcesinta ricevas honorigon pro lia braveco.*

Cl.- *Sed, en ara konduto, eĉ pli frape sin montras nia du-ŝranka moralo. Ĉe la fino de milito, premita popolo postulas kontentigon de siaj sopiroj en la nomo de l' principo pri nacieco. Apenaŭ gajninta sian propran unuecon aŭ liberecon, tuj ĝi rifuzas al ceteraj la rajton profiti la saman principon. Tuj ĝi klopodas akiri kion eble plej multe da teritorio kaj aneksi alilingvajn loĝantarojn sen ia konsidero al iliaj preferoj.*

A.- *Poste ĝi suferigas ilin ĝuste per la sama ĉikanado, pri kiu ĝi mem antaŭe plendadis. [...]* Sed tio estas ja tute alia afero ! Tiun ĉi respondon vi aŭdos al ĉiu rimarko. Kompreneble ĝi estas alia afero kaj kia estas do la fundamenta diferenco ? Ĝuste tia, kia difinis ĝin afrika ĉefo tiel trafe.

Cl.- *Estas ja nature, ke la homoj kreis sian dion naciitan laŭ la propra bildo. Psikologio de l' amasoj – ankoraŭ tro malmulte progresinta scienco – trovas eĉ tre multajn okazojn, kiam ara konduto montriĝas rimarkinde malsupra je la meza moralnivelo de la individuoj enkalkulitaj.*

A.- *Tamen impresas malpli la konduto mem ol la frapanta nekapableco eĉ imagi alian agmanieron. Individuo ja povas agi maljuste kaj poste rekonigi tion, sed patrujo konas nenian malbonon, krom la suferata. Ĝi ne povas esti malprava, eĉ ne venkita. Nur legu ĝian historion en ĝiaj lernolibroj. Preskaŭ neniam ĝi perdis batalon, escepte kiam ĝin perfidis krimulo.*

Cl.- Fino de la citaĵo. La venontan semajnon ni daŭrigos la legadon de tiu pripensiga libro **Interpopola Konduto** verkita de Edmond Privat antaŭ 40 jaroj.

A.- Tiu verko vin eble helpas pli bone kompreni la nunajn interpopolajn okazaĵojn.

Cl.- Vi aŭdis prelegon el Svislando. Parolis gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !